

Invenții brevetabile în rime

Patentable Inventions in Rhymes

Nicoleta Rodica DOMINTE¹

Rezumat: În această lucrare vom analiza din perspectivă juridico-literară cele trei condiții de validitate enumerate în definiția legală a invenției brevetabile: noutatea, activitatea inventivă și aplicabilitatea industrială. Canavaua beletristică a studiului nostru juridic va fi compusă din versurile celor trei fabule pe care le-am ales: „Calul și locomotiva” de G. Sion, „Cuiul” de Tudor Arghezi și „Microfabulă” de Aurel Baranga. Astfel, încercăm să aprofundăm prin simplificare aspecte tehnico-juridice vitale pentru domeniul invențiilor brevetabile. Dincolo de dimensiunea lor fabulistică, versurile concentrează prin imagini o fațetă juridică a unor noțiuni cheie; în speță este vorba despre cele trei condiții de brevetabilitate. Prin intermediul versurilor vom ilustra și descifra caracterul abstract al acestor noțiuni juridice.

Cuvinte-cheie: invenții, noutate, activitate inventivă, aplicabilitate industrială, versuri.

Abstract: In this paper, we will analyze from a legal-literary perspective the three conditions of validity listed in the legal definition of a patentable invention: novelty, inventive step and industrial application. The literary canvas of our legal study will be composed of the lyrics of the three fables that we have chosen: “Calul și locomotiva” by G. Sion, “Cuiul” by Tudor Arghezi and “Microfabulă” by Aurel Baranga. Through simplification, we try to delve deeper into technical-legal aspects vital to the field of patentable inventions. Beyond their literary dimension, these lyrics concentrate a legal facet of some key notions; in this case, it is about the three conditions of patentability. Though, the abstract nature of these legal notions can be illustrated and deciphered.

Keywords: inventions, novelty, inventive step, industrial application, lyrics.

1. Introducere

Din timpuri străvechi, invențiile reprezintă o soluție la o problemă tehnică, iar progresul este valoarea intrinsecă pe care o propune inventatorul prin noutatea acesteia. Verbul „a breveta” înseamnă a recunoaște o invenție printr-un brevet ce va fi eliberat de către autoritatea națională, europeană sau internațională competentă. Așadar, în temeiul art. 6 alin. (1) din Legea nr. 64/1991 privind

¹ Conferențiar univ. dr., Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași, email: nicoleta.dominte@uaic.ro

brevetele de invenție republicată² (în continuare Legea nr. 64/1991), noțiunea de „invenție brevetabilă” se referă la creația tehnică ce îndeplinește trei condiții de validitate la înregistrare: noutate, activitate inventivă și aplicabilitate industrială. Dincolo de tehnicitatea juridicului, în rezonanță ludică, *brevetabilitatea* unei invenții este decantată fabulistic în contextul următoarelor povestiri alegorice în versuri: „Calul și locomotiva” de G. Sion, „Cuiul” de Tudor Arghezi și „Microfabulă” de Aurel Baranga. Fabulele dezvoltă în urzeala lor atât importanța invențiilor, cât și esențiale aspecte ale brevetabilității, delimitând cu rigurozitate ceea ce poate fi imaginabil din perspectivă juridică. Poetul întruchipează figura juristului, poate a consilierului de proprietate industrială, care prin joc descifrează brevetabilitatea și o exprimă în imagini sugestive facilitând înțelegerea celor trei concepte abstracte. Invențiile devin simboluri fabulistice, care în acțiunea versurilor permit descifrarea sensului juridic. Astfel, jocul poezilor reprezintă o consacrare sau o legitimare a definiției invenției brevetabile.

2. Ilustrarea noutății invenției

Noutatea unei invenții este o noțiune legală a cărei apreciere se efectuează în raport de stadiul tehnicii, după cum reiese din textul art. 9 alin. (1) al Legii nr. 64/1991: „O invenție este nouă dacă nu este cuprinsă în stadiul tehnicii”. Așadar, stadiul tehnicii cuprinde ceea ce este vechi în domeniul creațiilor tehnice sau altfel spus ceea ce a fost creat în trecut. O invenție este nouă dacă se desprinde de stadiul tehnicii, adică de ceea ce este vechi sau străvechi. Pentru o cartografiere corectă, menționăm că în temeiul art. 9 alin. (2) al Legii nr. 64/1991 sunt încadrate în stadiul tehnicii: „toate cunoștințele care au devenit accesibile publicului printr-o descriere scrisă ori orală, prin folosire sau în orice alt mod, până la data depozitului cererii de brevet de invenție”. În consecință, ne referim la ceea ce este vechi sau străvechi, dar cunoscut ori accesibil cunoașterii de către public. În antiteză, poziționăm creațiile tehnice necunoscute la data ce prezintă semnificație juridică, adică data depozitului cererii de brevet de invenție.

Conținutul juridic este abstract și poate fi exemplificat pertinent prin „Microfabulă” de Aurel Baranga³. În versurile fabulei, se evidențiază că stiloul este invenția nouă în comparație cu pana, ce reprezintă stadiul tehnicii. Cuvintele rostite de către stilou încadrează clar pana în stadiul tehnicii: „Ești o fosilă/ Antediluviană.” Poetul accentuează calitatea de instrument străvechi de scris prin hiperbola: „fosilă antediluviană”, iar dialogul celor două instrumente de scris evocă cu certitudine apartenența la stadiul tehnicii, deoarece confirmă calitatea de invenție cunoscută și utilizată de către public: „...cu asemenea condei/ Au scris Dante și Cornelle”.

² Republicată în M. Of. nr. 613 din 19 august 2014.

³ A. Baranga, *Microfabulă*, în V. Romaniuc (coordonator), *Fabule*, Ed. Prut, Chișinău, 2020, pp. 226-227.

„Microfabulă” de Aurel Baranga	art. 9 alin. (1) al Legii nr. 64/1991
„Zise stiloul către pană: -Ești o fosilă Antediluviană. -Se poate, Dar cu asemenea condei Au scris Dante și Cornelle.”	Stiloul - Invenție nouă
	Pana, ca instrument de scris – Stadiul tehnicii

Conținutul art. 9 alin. (1) al Legii nr. 64/1991 califică juridic noțiunea de „progres” ce este întrușipată de o invenție nouă și reglementează o linie ascendentă a acordării protecției prin brevet de invenție. În fabula „Calul și locomotiva”⁴ de G. Sion este ilustrată insolit rivalitatea dintre cal și locomotivă. Tema centrală este tracțiunea sau, mai bine zis, forța de tracțiune a celor două personaje ale fabulei. Descrierea întrecerii dintre cele două personaje ne conectează vizual și fonetic la forța de tracțiune a fiecăruia. Cursa este câștigată de către locomotivă ca însemn al progresul pe scara evoluției tehnice. În antiteză și în cheie alegorică, calul simbolizează stadiul tehnicii. Ignoranța fabulistică a calului este cea care provoacă întrecerea fără a înțelege ceea ce este evident: noutatea și superioritatea tehnică a forței de tracțiune a locomotivei. Astfel că legiuitorul a trasat linia ascendentă a acordării protecției prin brevet de invenție în paradigma îndeplinirii condiției noutății ca antiteză a stagnării în perimetrul stadiului tehnicii.

„Calul și locomotiva” de G. Sion	art. 9 alin. (1) al Legii nr. 64/1991
„Machina pornește, Țiue, vuieste, Muge ca un taur Și ca un balaur; Merge ca furtuna Și o ține una.	Tracțiune cu ajutorul mașinii Progres pe scara evoluției tehnice
Calul galopează, Fuge și rânchează, Zboară pe câmpie Ca o vijelie.	Tracțiune cu ajutorul unui animal Stadiul tehnicii
Dar mult nu trecu Și calul căzu, Obosit de tot, Se opri în bot Muri, vai de el, Ca un biet mișel. Dar rivala sa? Ea mereu zbura.”	Finalul întrecerii ce confirmă rezistența și superioritatea tehnică a forței de tracțiune a locomotivei

⁴ G. Sion, *Calul și locomotiva*, în V. Romaniuc (coordonator), *op. cit.*, pp. 190-192.

În proză jurisprudențială, însușirea de a fi nou este îndeplinită atunci când invenția cu proprietățile sale tehnice nu exista anterior în stadiul tehnicii, dar și în cazul în care invenția este realizată fie prin combinarea, fie prin simplificarea unor mijloace cunoscute.⁵ În narațiunea versificată a celor două fabule, atât stiloul, cât și locomotiva au făcut proba însușirii de a fi noi în raport cu pana și calul ce simbolizează anterioritatea. Scopul analizei este de a ilustra narațiunea juridică a condiției noutății exprimată în art. 9 al Legii nr. 64/1991.

3. Chintesența activității inventive

Activitatea inventivă este o condiție de brevetabilitate a cărei evaluare se efectuează prin raportare la o persoană de specialitate, după cum prevede art. 11 alin. (1) al Legii nr. 64/1991: „O invenție este considerată ca implicând o activitate inventivă dacă, pentru o persoană de specialitate, ea nu rezultă în mod evident din cunoștințele cuprinse în stadiul tehnicii”. Lectura textului devoalează două elemente cheie⁶: 1. expresia „persoană de specialitate” și 2. adjectivul „evident” transpus în conceptul juridic al „evidenței sau non-evidenței” unei invenții.

Noțiunea „persoană de specialitate” creionează o ficțiune juridică definită explicit în literatura juridică franceză: „un om mediu, obișnuit care nu este ignorant, pentru că își cunoaște specialitatea sa și are aptitudinea de a o executa, dar în același timp nu este dotat cu superioritate și imaginație, este un bun executant, dar nu și un creator”⁷. În consecință, este vorba despre un om de meserie, un profesionist, o persoană normal competentă într-un domeniu industrial⁸. Aceasta este imaginea ficțiunii juridice.

Adjectivul „evident” reprezintă elementul central al propoziției negative din conținutul art. 11 alin. (1): „(...) ea nu rezultă în mod evident din cunoștințele cuprinse în stadiul tehnicii”. În reprezentarea lingvistică a enunțului citat, adjectivul „evident” configurează sensul juridic. O invenție nu este evidentă atunci când nu rezultă atât de clar încât să nu mai fie necesar a fi dovedită⁹. Fără îndoială, *dovedirea* invenției constă în descrierea realizată de către autor, în absența căreia persoana de specialitate nu înțelege cum poate să fie realizată invenția. Descrierea reprezintă proba esențială a înțelegerii actului creativ al inventatorului, demonstrând că acea creație depășește pragul unor simple operațiuni de executare. Altfel spus, procesul de realizare al invenției nu poate fi clarificat decât prin

⁵ ICCJ, s. I civ., dec. nr. 1524/2017 disponibilă pe www.scj.ro

⁶ Pentru detalii, N.R.Dominte, *Dreptul proprietății intelectuale*, Ed. Solomon, București, 2024, pp. 182-184.

⁷ P. Mathely, *Le nouveau droit français des brevet d'invention*, Librairie du journal des notaires et des avocats, Paris, 1991, p. 92, *apud* Al. C. Ștenc, B. Ionescu, Gh. Gheorghiu, *Dreptul brevetului. Tratat*, Ed. Universul Juridic, București, 2019, p. 267.

⁸ A se vedea I. Macovei, *Tratat de drept al proprietății intelectuale*, Ed. Universul Juridic, București, 2010, p. 63.

⁹ Sensul juridic cuprinde sensul adjectivului din limbajul comun, Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, *Dicționarul explicativ al limbii române*, ediție revăzută și adăugită, Ed. Univers Enciclopedic, București, 2016, p. 398.

intermediul descrierii invenției. *Per a contrario*, dovedirea invenției nu este necesară în ipoteza în care procesul de realizare al invenției este explicit pentru persoana de specialitate în baza cunoștințelor cuprinse în stadiul tehnicii, pe care aceasta le-a dobândit sau la care are acces. În acest caz, obiectul nu este o invenție brevetabilă, deoarece procesul de realizare implică numai simple operațiuni de executare.

În fabula¹⁰ lui Tudor Arghezi, invenția analizată este cuiul. Versurile surprind examinarea riguroasă și complexă efectuată de oamenii de meserie, adică de către persoanele de specialitate. Poetul punctează că niciun om nu reușește să dezlege misterul creativ al acestei noi invenții; mai mult, nici modalitatea de utilizare a invenției nu este întrezărită de către oamenii de meserie. Așadar, în limbaj juridic, putem aprecia că invenția nu este evidentă în baza cunoștințelor din stadiul tehnicii.

„Cuiul” de Tudor Arghezi	art. 11 alin. (1) al Legii nr. 64/1991
„Un băiat al nimănui Născoci, atunci, un cui Și l-a scos și arătat.	Verbul „a născoci” evocă actul de creație al cuiului.
Cuiul nou o săptămână A umblat din mână-n mână. A fost strâns și pipăit, Pus pe limbă, mirosit, Niciun om nu înțelege Cuiul țeapăn cum să lege, Fără funii și curele, Scândurile între ele.	Acest fragment ilustrează faptul că invenția nu este evidentă în urma aprecierii de către oamenii de meserie, care efectuează o evaluare senzorială, dar și o examinare în raport de cunoașterea stadiului tehnicii.
Năzdrăvanul și golanul Îl înfipse cu ciocanul.”	Din aceste versuri rezultă că numai autorul cunoaște dimensiunea creativă a invenției în soluționarea unei probleme tehnice.

Un alt aspect relevant este examinarea condiției în paradigma ecuației: problemă tehnică - soluție. Versurile fabulei surprind atât problema tehnică, cât și rezolvarea ei prin intermediul cuiului, invenția nouă. Prima parte a fabulei zugrăvește problema tehnică și ineficiența soluției anterioare, iar a doua parte prezintă noua soluție tehnică și aprecierea activității inventive. Redăm mai jos versurile care descriu problema tehnică ce constă în fixarea între ele a două piese diferite.

¹⁰ T. Arghezi, *Cuiul*, în V. Romaniuc (coordonator), *op. cit.*, pp. 215-216.

„Cuiul” de Tudor Arghezi	Problema tehnică
„Într-o vreme, la-nceput Și-ntr-un leat nemaștiut, Care, nu pot să însemn, Casele erau de lemn Și ulucile de scânduri, Ca și azi, întinse rânduri, Puse strâmb și cap în cap Și proptite cu proțap.	Proțapul reprezintă „o prăjină groasă de lemn cu vârful despicat”¹¹. În fabulă, proțapul este soluția cunoscută în stadiul tehnicii, ce rezolvă doar aparent problema tehnică.
Dar, zburau cu fiecare Vânt mai tare, Case, garduri și pătule; Și în timpurile toate Grijile erau destule. Le-adunai împrăștiate Și-ncepea din nou și iar Truda muncii în zadar. Ca să scoli din clătinare Iarăș doagele-n picioare Și din nou să le anini Cu te miri ce rădăcini.”	Sugestiv, poetul ne arată că soluția tehnică anterioară reprezintă doar un paleativ, deoarece în cazul unui vânt puternic devine inefficientă. Problema tehnică constă în fixarea între ele a două piese diferite, în speță fixarea scândurilor folosite la realizarea unei construcții durabile.

Fabula „Cuiul” de Tudor Arghezi ilustrează elocvent chintesența condiției activității inventive: aceea de a determina dacă obiectul supus analizei este rezultatul unui act de creație intelectuală și poate fi denumit invenție.

4. Și aplicabilitatea industrială

Din logica brevetării unei invenții nu poate lipsi condiția aplicabilității industriale reglementată la art. 12 alin. (1) din Legea nr. 64/1991: „O invenție este considerată ca fiind susceptibilă de aplicare industrială dacă obiectul său poate fi fabricat sau utilizat într-un domeniu industrial, inclusiv în agricultură”. În literatura juridică se menționează: „în examinarea acestei condiții de brevetabilitate relevant nu este faptul dacă obiectul invenției este propriu-zis aplicat industrial, ci dacă în realitate este imaginabilă și dovedită aplicabilitatea sa industrială, în prezent sau în viitorul previzibil”¹² Aceasta înseamnă că inventatorul trebuie să descrie *realitatea imaginabilă* a aplicabilității industriale a obiectului supus analizei.

Fiecare fabulă evocă un obiect ce îndeplinește condiția aplicabilității industriale, deoarece este fabricabil pe cale industrială având „aceleași caracteristici și efecte ori de câte ori este folosit.”¹³ De la momentul creării fiecărui obiect, *realitatea imaginabilă* a devenit cunoscută publicului larg, astfel încât putem să le numim

¹¹ Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, *op. cit.*, p. 982.

¹² Al. C. Ștenc, B. Ionescu, Gh. Gheorghiu, *op. cit.*, p. 301.

¹³ ICCJ, s. I civ., dec. nr. 79 din 18 ianuarie 2019 disponibilă pe www.scj.ro

invenții. În tabelul de mai jos, vom puncta invenția și titlul fabulei în care este evocată.

Fabula	Categoria invenției
„Microfabulă” de Aurel Baranga	Stiloul - invenție de produs ¹⁴
„Cuiul” de Tudor Arghezi	Cuiul - invenție de produs
„Calul și locomotiva” de G. Sion	Locomotiva - combinație nouă de mijloace cunoscute ¹⁵

5. Concluzii

În concluzie, evocăm convingerea unui mare gânditor al secolului al XX-lea în paradigma căreia am îndrăznit să creionăm exercițiul nostru de imaginație fabulistică a celor trei concepte, care denumesc condițiile de brevetabilitate ale unei invenții. Scriitorul C.S. Lewis, căci despre el este vorba, considera că ființele umane pot înțelege sensul unui concept numai prin vizualizarea unei imagini clare¹⁶. Versurile celor trei fabule descriu imagini elocvente care nu doar că facilitează explicitarea și interpretarea noțiunilor, ci radiografiază realistic chintesența juridică a acestora. Astfel, conceptele juridice abstracte dobândesc o imagine, prin intermediul căreia *omul profan* poate înțelege, iar *omul clarvăzător* poate explica¹⁷.

Referințe:

- Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, *Dicționarul explicativ al limbii române*, ediție revăzută și adăugită, Ed. Univers Enciclopedic, București, 2016.
- Dominte N.R., *Dreptul proprietății intelectuale*, Ed. Solomon, București, 2024.
- Dominte N.R., *Comunicare juridică*, ediția a II-a, Ed. Solomon, București, 2025.
- Lindsley A., *The Importance of Imagination for C.S. Lewis and for Us*, în *Knowing & Doing, A Teaching Quarterly for Discipleship of Heart and Mind*, 2001 Summer, <https://www.cslewisinstitute.org/resources/the-importance-of-imagination-for-c-s-lewis-and-for-us/>
- Macovei I., *Tratat de drept al proprietății intelectuale*, Ed. Universul Juridic, București, 2010.
- Romaniuc V. (coordonator), *Fabule*, Ed. Prut, Chișinău, 2020.
- Ștrenc Al.C., Ionescu B., Gheorghiu Gh., *Dreptul brevetului. Tratat*, Ed. Universul Juridic, București, 2019.

¹⁴ A se vedea, N.R. Dominte, *op. cit.*, pp. 155-157.

¹⁵ A se vedea, *Ibidem*, p. 161.

¹⁶ „Lewis argued at one point that, while reason is the natural organ of truth, «imagination is the organ of meaning.» In other words, we do not really grasp the meaning of any word or concept until we have a clear image that we can connect with it.”, a se vedea A. Lindsley, *The Importance of Imagination for C.S. Lewis and for Us*, în *Knowing & Doing, A Teaching Quarterly for Discipleship of Heart and Mind*, 2001 Summer, p. 1, <https://www.cslewisinstitute.org/resources/the-importance-of-imagination-for-c-s-lewis-and-for-us/>

¹⁷ Despre omul profan și omul clarvăzător pe tărâm juridic, a se vedea N.R. Dominte, *Comunicare juridică*, ediția a II-a, Ed. Solomon, București, 2025, pp. 38-39.

